

EKSPORT FRA FINNMARK I 2017

VIKTIGSTE EKSPORTMARKEDER OG BETYDNING FOR SYSSELSETTING

Menon-notat 101-17/2018

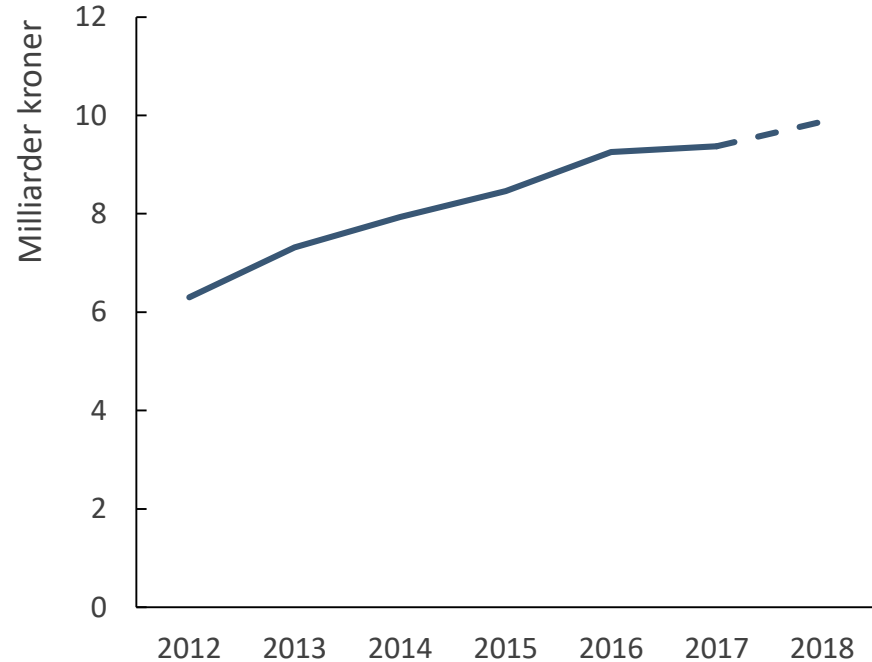
Av Jonas Erraia, Anders Helseth og Sveinung Fjose

Finnmark har siden 2012 opplevd en markant økning i eksporten. Basert på SSBs kvartalsvise rapportering av eksport, beregner Menon at total eksport utenom olje og gass fra Finnmark vil være på om lag 10 milliarder kroner i 2018. Det er en økning på 60 prosent fra 2012. I 2017 eksporterte hver ansatt i næringslivet i Finnmark i gjennomsnitt for 396 000 kroner.

Eksporten legger grunnlag for betydelig sysselsetting. Ifølge Menons beregninger la eksport fra Finnmark i 2017 grunnlag for om lag 7 000 sysselsatte på nasjonalt plan.

Det er innen havbruk Finnmark eksporterer mest. I tillegg er det betydelig eksport også innen maritim næring og reiseliv.

Figur 1: Finnmark. Eksportutvikling. 2012 til 2018. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

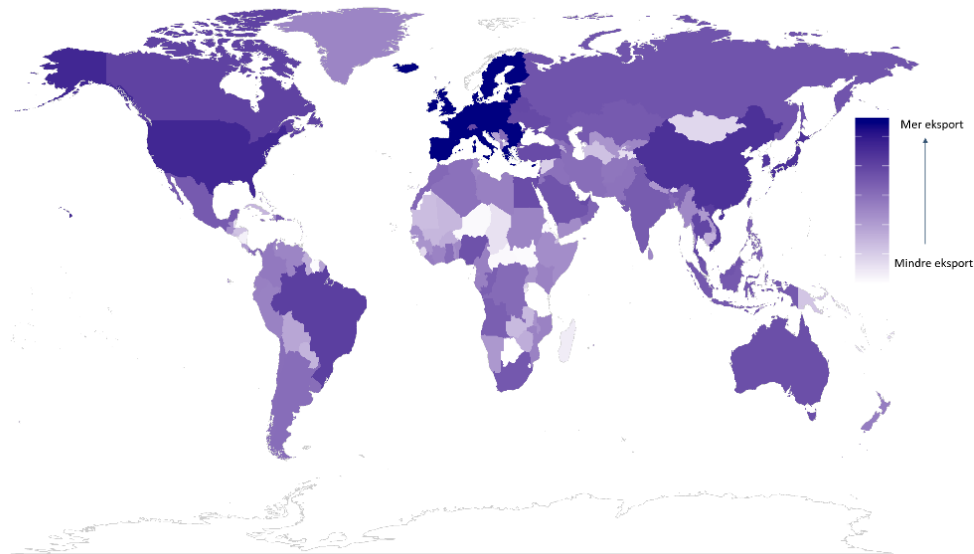

Finnmark eksporterer til alle Norges viktigste eksportmarkeder. Eksporten er imidlertid konsentrert om EU/EØS-området. Om lag 66 prosent av eksporten fra Finnmark går til det europeiske indre marked. Eksport til Storbritannia utgjør 8 prosent av total eksport. I figuren viser vi eksporten fordelt på EU/EØS og andre land.

Alle kommunene i Finnmark eksporterer. Eksporten er særlig stor fra Alta. Eksportintensiteten målt ved kommunenes eksport per sysselsatt i privat sektor er mer spredt, men er høyest i Måsøy og Båtsfjord.

Figur 2: Verdenskart over eksport fra Finnmark i 2017

Kilde: SSB og Menon Economics 2018

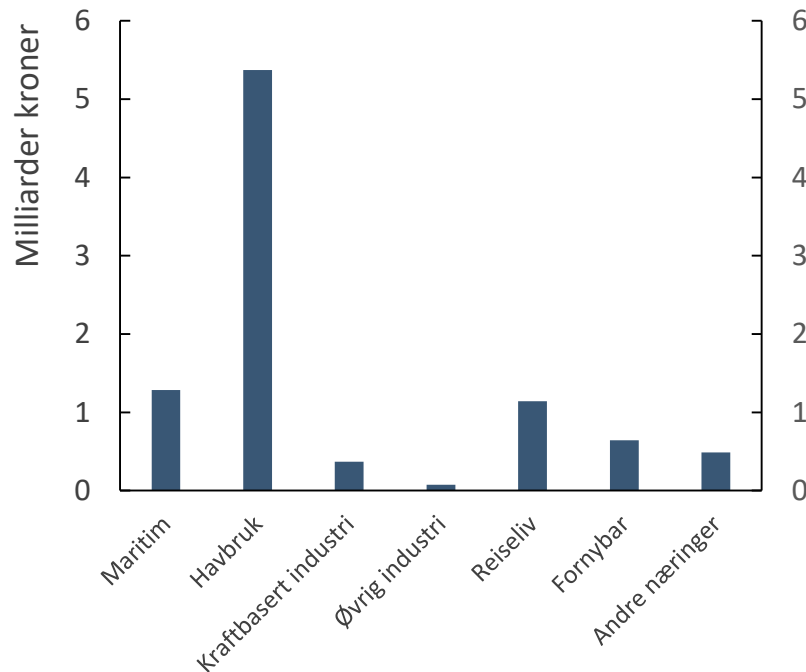
Eksport fordelt på næringer og land

Samlede eksportinntekter fra Finnmark utgjør om lag 9 milliarder kroner. Finnmark har, ikke overraskende, betydelig eksport innen havbruk. Havbruk inkluderer både fiske og oppdrett. Havbrukseksporten er ifølge Menons beregninger på i overkant av 5 milliarder kroner.

Finnmark har i tillegg betydelig eksport innen maritim næring, samt innen fornybar.

Metode for måling og beregning av næringsfordelt eksport er vist i vedlegg 1 til rapport om eksport på nasjonalt nivå, «Fylkes- og kommunefordelt eksport i 2017. Betydning for sysselsetting».

Figur 3: Næringsfordelt eksport fra Finnmark i 2017. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

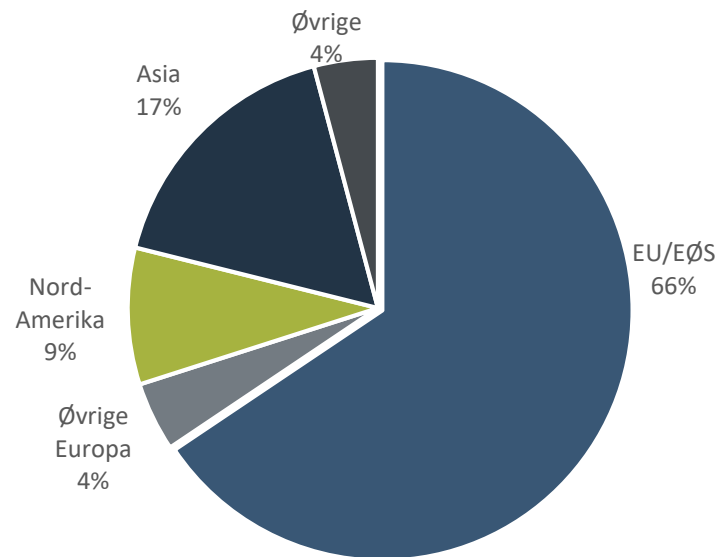

Eksporten fra Finnmark var i 2017 konsentrert om EU/EØS. 66 prosent av eksport fra Finnmark gikk i 2017 til det europeiske indre marked, hvorav 8 prosentpoeng var rettet mot Storbritannia.

Som det går frem av figuren på siden, er det også vesentlig eksport til Nord-Amerika og Asia, men disse markedene er betydelig mindre sammenlignet med eksporten til EU/EØS.

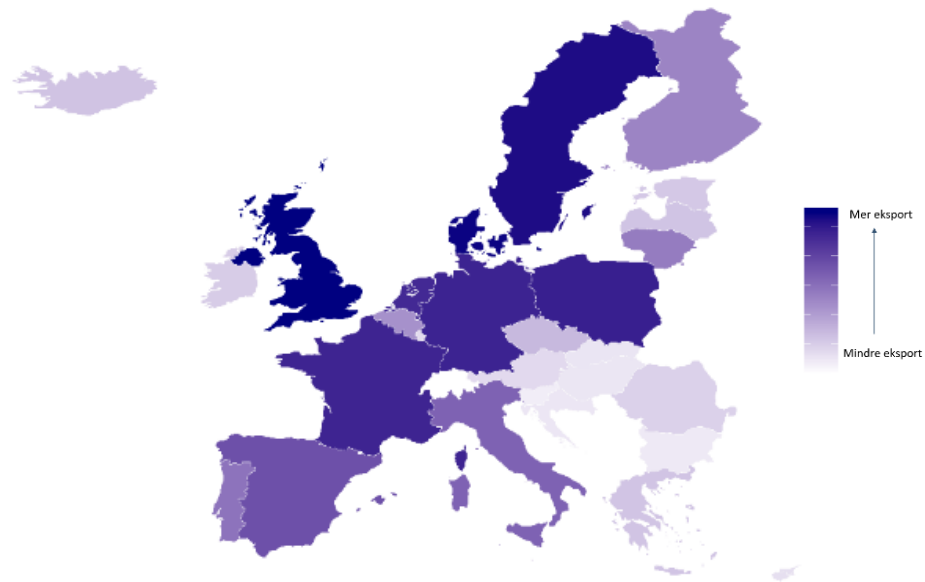
Figur 4: Eksport i Finnmark fordelt på viktigste geografiske eksportmarkeder i 2017.

Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Tabellen viser eksporten fra Finnmark fordelt på land i det europeiske indre marked. Som det går frem av tabellen og kartet, er det særlig Tyskland, Storbritannia og Sverige eksporten fra Finnmark gikk til i 2017.

Figur 5: Eksport fra Finnmark til det indre marked fordelt på viktigste eksportland. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Land								
Eksport i mrd. kroner	0,8	0,8	1,3	0,3	0,3	0,4	0,1	0,8

Alle kommunene i Finnmark eksporterer

Figur 6: Total eksport i Finnmark i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

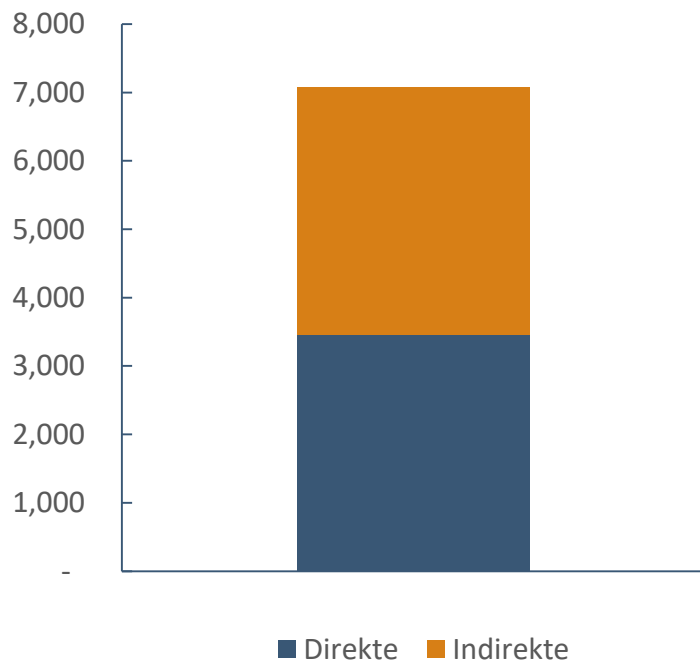

Figur 7: Eksport per sysselsatt i Finnmark i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

Figuren til venstre viser eksport fordelt på de ulike kommunene i Finnmark. Som det går frem av figuren, er eksporten særlig stor fra Alta. Eksportintensiteten målt ved kommunens eksport per sysselsatt i privat sektor er mer spredt, men høyest i Måsøy og Båtsfjord.

Figur 8: Totale sysselsettingsvirkninger av eksport i Finnmark i 2017. Kilde: Menon Economics 2018

Når eksportbedriftene produserer varer og tjenester for eksport, kjøper de varer og tjenester fra andre bedrifter. Eksporten legger på den måten grunnlaget for sysselsetting også i bedrifter som leverer varer og tjenester til eksportbedriftene.

Ved hjelp av ringvirkningsmodellen ITEM har Menon beregnet sysselsettingsvirkninger av eksporten i Finnmark. Som det går frem av figuren, viser våre beregninger at eksporten legger grunnlag for nær 7 000 arbeidsplasser. Om lag halvparten av disse er ansatt direkte i eksportbedriftene, mens de øvrige sysselsatte er ansatt hos bedrifter som leverer til eksportbedriftene, samt deres underleverandører – de indirekte effektene.

Norsk næringsliv er omstillingsdyktig. Omstillingen i norsk næringsliv i etterkant av oljeprisfallet i 2014 er en tydelig illustrasjon på dette. Om eksporten skulle falle vil ikke sysselsettingen falle lineært med eksporten. Som følge av omstillingsevne vil reduksjon i et geografisk eller tematisk marked medføre at bedriftene vrir seg mot andre geografiske og tematiske markeder.

Videre vil bedriftene også ønske å beholde ansatte i omstillingsperioder. Ved behov for omstilling reduseres derfor overskuddet i bedriftene før antallet ansatte reduseres.

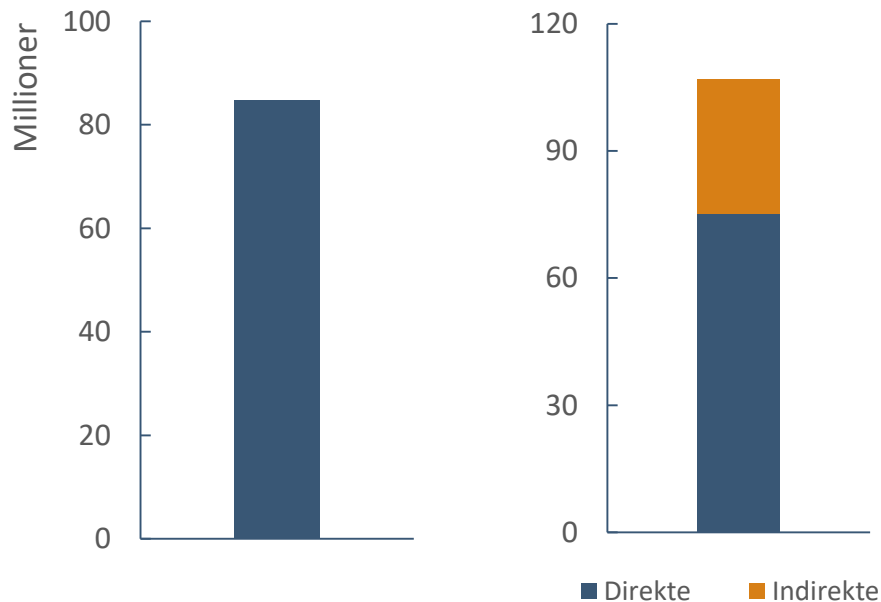
Sist men ikke minst, er det ikke gitt at en økning i eksporten nødvendigvis medfører en økning i sysselsettingen. Når oppdragsmengden øker, løses dette ofte ved at man utnytter maskiner til det maksimale, samtidig som man søker å øke effektiviteten i arbeidsprosessene. Deler av eksportinntekten slår da ut i økt lønn snarere enn økt antall arbeidsplasser. Vi sier derfor at eksporten legger grunnlag for sysselsetting – den skaper den ikke.

Ringvirkningsanalyser vil alltid være beheftet med usikkerhet. Sysselsettingseffektene er beregnet med bakgrunn i forholdet mellom omsetning og sysselsetting i en gjennomsnittlig bedrift, og hvor store innkjøp de i gjennomsnitt gjør fra sine underleverandører. Vi vet imidlertid at det er betydelige forskjeller i hvordan bedrifter er organisert og hvor mye de kjøper fra leverandører.

Denne usikkerhet vil især være relevant når vi beregner effekter på kommunenivå. Bakgrunnen for dette er at det kan være betydelig forskjell på hvordan bedriftene i den enkelte kommune er organisert og gjennomfører sine innkjøp og det nasjonale gjennomsnittet, som ligger til grunn for beregningene for kommunen.

Eksempler på kommunale ringvirkningsanalyser

Figur 9: Total eksport fra Karasjok i 2017 (venstre) og sysselsettingsvirkninger av eksporten (høyre).
Kilde: SSB og Menon Economics

Karasjok kommune

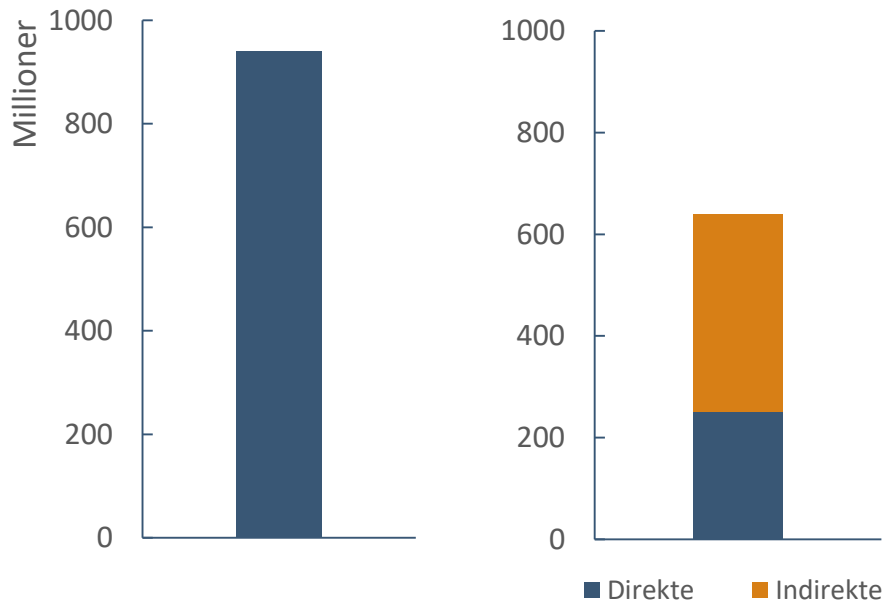

Menons beregninger og kartlegging viser at det fra Karasjok ble eksportert for i overkant av 80 millioner kroner i 2017.

Eksporten la grunnlag for i overkant av 100 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Om lag 80 av disse er direkte i eksportbedriftene, mens det resterende er hos leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.

Figur 10: Total eksport fra Båtsfjord i 2017 (venstre) og sysselsettvirkninger av eksporten (høyre).

Kilde: SSB og Menon Economics

Båtsfjord kommune

Menons beregninger og kartlegging viser at det fra Båtsfjord ble eksportert for nær 900 millioner kroner i 2017.

Ifølge Menons beregninger legger eksporten grunnlag for om lag 600 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Rundt 250 av disse er i eksportbedriftene, mens de restende er hos leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.